

Наталія ФЕДОРЧУК,
вчителька зарубіжної літератури Славутської гімназії № 5

Важлива місія класного керівника

Класний керівник відіграє важливу роль у формуванні у школярів морально-етичних принципів та розуміння національної єдності. Зважаючи на інформаційні виклики, важливо прищеплювати учням критичне мислення і повагу до державних символів, традицій та історії. Завдання класного керівника – залучати учнів до патріотичних заходів і формувати національну свідомість.

В умовах війни особливої значущості набуває акцент на особистому прикладі сучасних героїв, ветеранів, волонтерів, а також розкриття ролі кожного громадянина в обороні держави. Класний керівник повинен підтримувати інтерес учнів до історії, залучати їх до патріотичних акцій, створювати простір для обговорення питань, пов'язаних із нинішньою ситуацією в країні. Формування патріотизму є не просто одним із напрямів виховної роботи, а й необхідною складовою для забезпечення стабільного розвитку суспільства, підготовки відповідальних громадян, які готові захищати свою державу.

Міністерство освіти і науки України у 2022 році оновило концепцію національно-патріотичного виховання, що враховує сучасні виклики, пов'язані з війною, глобалізацією та євроінтеграцією. Цей документ має на меті посилення патріотичного виховання, акцентуючи увагу на формуванні національної свідомості молоді, любові до Батьківщини та готовності захищати її інтереси. [2; 3]

Виховання патріотизму є не лише моральним обов'язком, але й складовою забезпечення національної безпеки, оскільки сприяє вихованню громадян, які розуміють важливість захисту державних інтересів. Класний керівник у цій системі відіграє центральну роль, формуючи в учнів повагу до державних символів, традицій, історії та культури. Сьогодні національна єдність є особливо важливою і патріотичне виховання у школах спрямоване на її розвиток через освітні програми та виховну роботу. Дітям і молоді необхідно доносити важливість історичних подій та особистого внеску кожного в захист України. Повага до історичної спадщини та усвідомлення ролі нації у світовому контексті допомагають розвивати почуття приналежності до держави та підвищують рівень громадянської свідомості.

Одним із ключових аспектів нової концепції є наголошення на військово-патріотичному вихованні, яке передбачає підготовку молоді до захисту країни та формування у неї готовності до служби в Збройних силах України. Важливим завданням є підготовка науково-популярної літератури, матеріалів про українську історію та досягнення, що сприятимуть вихованню національної гордості. Це також включає публікацію розсекречених архівних документів, що розширюють історичну фактографічну базу і дозволяють глибше зрозуміти внесок України у світову історію. Залучення ветеранів, громадських активістів та відомих діячів культури до виховних заходів допомагає наочно показати приклад патріотизму та громадянської відповідальності. Це створює умови для формування у молоді критичного мислення та глибокого розуміння цінностей, на яких будується сучасна українська держава. Такий підхід дозволяє не лише виховувати патріотів, але й сприяти розвитку свідомих громадян, які готові брати активну участь у захисті національних інтересів і відбудові країни. [2; 3]

Формування патріотизму у виховній роботі класного керівника стикається з низкою проблем. Насамперед, це питання неоднорідності суспільних поглядів та різноманіття підходів до виховання, що ускладнює створення єдиної національної парадигми патріотичного виховання. Часто самі педагоги не мають достатньої підготовки чи чітких орієнтирів у тому, як правильно і послідовно формувати патріотичні настрої в учнів. Однією з нагальних проблем є розрив між задекларованими цілями національно-патріотичного виховання та реальними умовами, в яких здійснюється ця робота. З одного боку, існує значний тиск інформаційного простору, зокрема російської пропаганди, що через медіа та інтернет активно впливає на світогляд молоді. З іншого боку, рівень педагогічного впливу та засоби виховання, що використовуються у школах, часто недостатні для нейтралізації цих зовнішніх впливів. [1] Ще однією проблемою є недостатня інтеграція патріотичного виховання в щоденний навчальний процес. Часто ця тема розглядається винятково під час окремих заходів, як-от, святкових лінійок або тематичних уроків, а не є постійною складовою освітнього процесу.

Для успішного виховання патріотизму необхідно, щоб патріотичні цінності впроваджувалися в кожен предмет, незалежно від його тематики, будь-то історія, література чи природничі науки. Бракує також діалогу між учнями та вчителями щодо сучасних національних викликів. Молодь потребує не лише знання про героїчне минуле України, але й розуміння актуальних загроз для її незалежності. Відсутність такого діалогу та відкритих дискусій може призвести до того, що патріотизм сприйматиметься лише як абстрактне поняття, яке не має відношення до реальних подій. Нерідко спостерігається недостатня підтримка патріотичного виховання з боку сімей та громади. Багато родин не мають достатньо ресурсів або часу, щоб активно долучатися до виховання патріотизму у своїх дітей, а місцеві громади можуть бути неорганізовані або байдужі до патріотичних ініціатив. Відтак, виховна робота класного керівника залишається ізольованою, що значно ускладнює її ефективність [4; 5].

Для покращення патріотичного виховання важливо здійснити кілька ключових кроків. Передусім необхідно підвищувати кваліфікацію педагогів, надаючи їм сучасні знання та навички з національно-патріотичного виховання. Це дозволить їм ефективніше працювати з учнями, відповідаючи на виклики сьогодення. Другим кроком є інтеграція патріотичних цінностей у всі навчальні предмети, щоб патріотизм став невід'ємною складовою освітнього процесу. Також важливо створювати відкритий простір для дискусій, де учні зможуть обговорювати актуальні теми, розвивати критичне мислення та формувати власну громадянську позицію. Також слід залучати родини та громаду до процесу виховання, організовуючи спільні патріотичні заходи, що сприятимуть зміцненню національної ідентичності. Використання сучасних інформаційних технологій допоможе учням отримувати достовірну інформацію та краще зрозуміти історію й актуальні події. Нарешті, заохочення учнів до участі у волонтерських ініціативах та патріотичних акціях дозволить їм на практиці застосовувати патріотичні цінності, що сприятиме глибшому усвідомленню їхньої відповідальності перед суспільством та державою. [4; 5]

Одним із найважливіших завдань освітніх закладів є виховання молодого покоління в дусі любові до Батьківщини та готовності до захисту її інтересів. Як педагог із досвідом реалізації національно-патріотичного виховання, я мала можливість на практиці пересвідчитися в тому, що такі заходи можуть не лише зміцнювати національну свідомість, але й сприяти формуванню відповідальних громадян, здатних брати активну участь у суспільному житті.

Зокрема, прикладом успішної реалізації патріотичного виховання став досвід учнів Славутської гімназії №5, де під час проведення тижня зарубіжної літератури була організована тематична діяльність, спрямована на формування патріотичної свідомості школярів. Творчий конкурс есе на тему «Якби в мене був мільйон» виявив глибоку громадянську позицію дітей, які в своїх роботах висловили готовність використати уявний мільйон для підтримки Збройних сил України. Це стало поштовхом для організації благодійної акції «Подаруй тепло захисникам», яка об'єднала зусилля учнів, вчителів та батьків. У процесі підготовки та реалізації цієї акції я спостерігала, як учні залучалися до активної діяльності, що стала органічною складовою їхнього виховання. Благодійна діяльність, як частина патріотичного виховання, формує в дітей почуття відповідальності за долю країни та дає їм можливість відчувати свою значущість у допомозі державі. За участі батьків було закуплено медикаменти, продукти харчування та інші необхідні речі для військових. Особливо важливою частиною акції стала передача листів та оберегів, виготовлених учнями, що символізувало емоційну підтримку військових на передовій. Такий підхід до патріотичного виховання демонструє, що слід не лише інформувати учнів про важливі історичні події чи національні цінності, але й активно залучати їх до реальних дій, які мають практичну користь для суспільства.

Результати такого підходу підтверджують важливість залучення батьків та громади до процесу виховання. Підтримка

з боку родин у проведенні благодійних заходів демонструє, як сім'ї можуть впливати на виховання патріотизму в дітей. Спільні зусилля педагогів, учнів і батьків створюють сильну освітню спільноту, здатну відповідати на сучасні виклики та сприяти розвитку національної свідомості. Завдяки таким активним формам патріотичного виховання учні не лише отримують теоретичні знання, але й мають можливість практично застосовувати їх у своєму житті. Це дозволяє їм усвідомити свою значущість і відповідальність перед країною, а також надає можливість відчувати себе частиною великої спільноти, яка працює на загальне благо.

Використані джерела

1. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів: методичні рекомендації. Київ. Фенікс, 2022. 63 с. URL: <https://surl.li/mbbdva> (дата звернення: 23.10.2024).
2. Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641: Наказ від 06.06.2022 р. № 527. URL: <https://surl.li/funhzy> (дата звернення: 23.10.2024).
3. Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки : Постанова Каб. Міністрів України від 09.10.2020 р. № 932: станом на 3 серп. 2024 р. URL: <https://surl.li/ywyafn> (дата звернення: 23.10.2024).
4. Shynkarenko V. V. Modern approaches to the formation of patriotism in high school students of general secondary education institutions. *Innovate Pedagogy*. 2023. №. 60. P. 191 – 194. URL: <https://surl.li/ueydyu> (date of access: 23.10.2024).
5. The problem of national patriotic education / S. V. Hryshchenko et al. *Innovate pedagogy*. 2022. Vol. 1, no. 44. P. 119–123. URL: <https://surl.li/lqdzby> (date of access: 23.10.2024).